

Aktív, közvetlen és autonóm

Az új köztársasági elnök első fél éve

NÉZŐPONT INTÉZET

Összefoglaló

November 10-én töltötte be hivatali idejének első fél évét Novák Katalin, Magyarország köztársasági elnöke. A Nézőpont Intézet áttekintette, hogy ez idő alatt milyen irányban fejlődött az elnökasszony államfői szerepfelfogása, és ez milyen hatással volt népszerűségére.

Jelentősen megnőtt a Novák Katalin államfői tevékenységével elégedettek aránya. Míg augusztusban az államfő személyét ismerő magyarok körében 52 százalék, addig novemberben már 63 százalék vélekedett úgy, hogy összességében az elvárásoknak megfelelően tölti be az államfői tisztséget. Az elégedetlenek aránya ugyanezen időszakban ötödével csökkent, 30 százalékról 24 százalékra.

Novák Katalin növekvő népszerűsége három államfői karakterjegyre vezethető vissza: aktív és hídépítő diplomáciai tevékenységére, a hétköznapi emberek kihívásaira nyitott, közvetlen személyiségére, valamint a saját értékrendjén alapuló, autonóm politikai szerepfelfogására.

Hivatali idejének első fél évében rendkívül aktív diplomáciai munkát végzett. 19 országban mintegy 37 kiemelkedő eseményen vett részt. Intenzív nemzetközi tevékenységét a háború vonatkozásában a békepártiság, Magyarország vonatkozásában a kapcsolatépítő „ajtónyitogatás” politikája határozta meg. Az elmúlt fél évben végzett munka kétségtelenül hozzájárult az elnökasszony növekvő népszerűségéhez, s ezt támasztja alá, hogy az államfő személyét ismerő magyarok 57 százaléka szerint Novák Katalin jól képviseli Magyarországot a nemzetközi diplomáciában.

Sűrű programjaiban megmutatkozott közvetlensége, új államfői műfajt teremtett az együttérzésben és az emberek megértésében. Személyes jelenléte, beszélgetései, s a hétköznapi kihívások képviselése is mind hozzájárultak magas népszerűségéhez. Ez tükröződik a közvéleményben is, az államfő személyét ismerő magyarok többsége (53 százalék) úgy gondolja, hogy Novák Katalin megérti a hétköznapi emberek problémáit.

Autonóm politikai szerepfelfogása saját értékrendjének felvállalásában és a pártos vitákon való felülemelkedésben mutatkozott meg. Döntései személyes meggyőződéséből fakadtak, amelyekben nem befolyásolta sem az ellenzéki pártok, sem a média nyomásgyakorlása, de nem hagyta szó nélkül a kormánypárti többség döntéseit sem. A magyarok többsége úgy látja, hogy egy erős értékrenddel bíró elnökről van szó. Ezt igazolja, hogy az államfő személyét ismerő magyarok döntő többsége, 68 százaléka gondolja úgy, hogy Novák Katalin kiáll amellett, amiben hisz, s mindössze 12 százalék vélekedik ezzel ellentétesen.

1. Első fél év: növekvő elismertség, állandó ismertség

November 10-én volt fél éve, hogy hivatalba lépett Novák Katalin, Magyarország köztársasági elnöke. Már az első száz napot követően¹, a rövid hivatali idő ellenére, a magyarok többsége által ismertnek és a tájékozott magyarok körében magas támogatottságnak örvendett. A Nézőpont Intézet ezúttal azt vizsgálta, hogy az elnöki mandátum első fél évében² államfői szerepfelfogása milyen irányban fejlődött, és ez milyen hatással volt az elnökasszony ismertségére és népszerűségére.³

Az augusztusi eredményekhez hasonlóan (53 százalék) novemberben is a magyarok többsége (54 százalék) össze tudta kötni az államfői pozíciót és Novák Katalin személyét. Azok viszont, akik tájékozottak, nagyobb arányban gondolják úgy, hogy összességében megfelelően tölti be az államfői tisztséget. Közel három hónap alatt 52 százalékról 63 százalékra nőtt a Novák Katalin eddigi tevékenységével elégedettek aránya, míg az elégedetlenek aránya ötödével csökkent, 30 százalékról 24 százalékra.

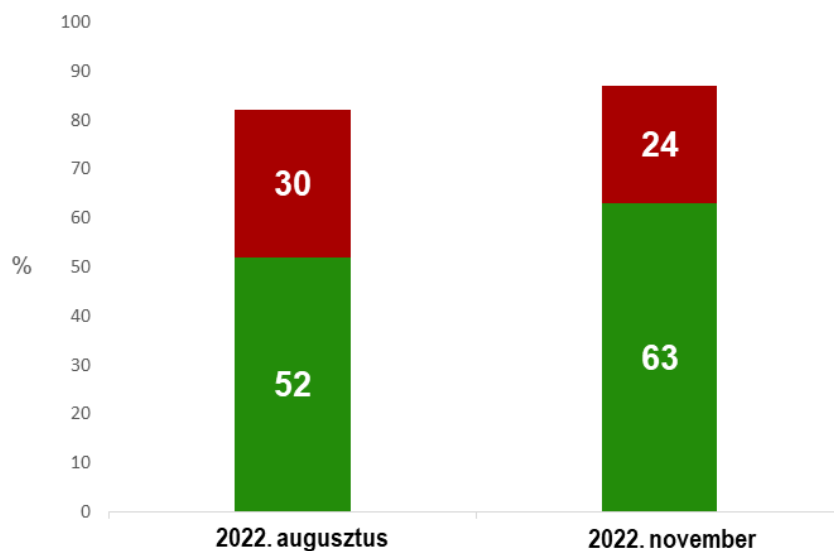
NOVÁK KATALIN EGYRE NÉPSZERÜBB ÁLLAMFŐ

KÉRDÉS: Ön szerint Novák Katalin összességében az elvárásoknak megfelelően tölti be az államfői tisztséget?

■ inkább igen

■ inkább nem

Bázis: az államfő személyét ismerők

2. Aktív, közvetlen és autonóm államfő

Az alábbiakban azokat a tényezőket tárgyaljuk, amelyek fél év után, már az öt éves hivatali idő egytizedénél tartva is hozzájárultak Novák Katalin népszerűségének növekedéséhez. Az elnökasszony növekvő elismertsége három államfői karakterjegyre vezethető vissza: aktív és hídépítő diplomáciai tevékenységére, a hétköznapi emberek kihívásaira nyitott, közvetlen személyiségére, valamint a saját értékrendjén alapuló, autonóm politikai szerepfelfogására. Ezek a tulajdonságok jól kirajzolódnak a köztársasági elnök elmúlt fél éves tevékenységéből, illetve a magyarok államfőről való vélekedéséből.

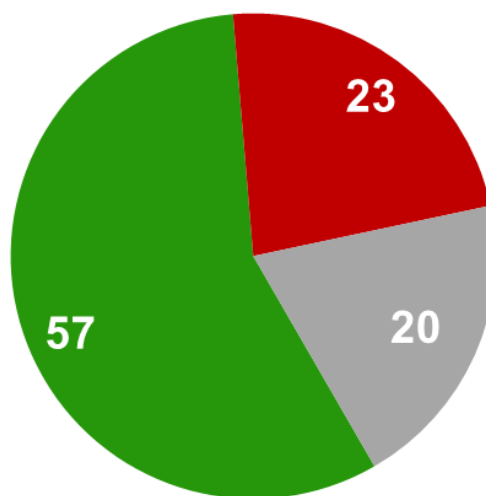
2.1. Aktív: első számú nagykövet

Az államfő reprezentatív funkciójához hozzátartozik, hogy képviselje a magyar államot külföldön és itthon, diplomaták és politikai vezetők előtt. A szomszédos háborúnak köszönhetően – amelyre csak Göncz Árpád hivatali ideje alatt volt eddig példa – már Novák Katalin megválasztásakor tudni lehetett, hogy hivatalának meghatározó eleme lesz a diplomáciai tevékenysége. Az elmúlt fél évben elvégzett nemzetközi munka kétségtelenül hozzájárult az elnökasszony növekvő népszerűségéhez. Ezt támasztja alá, hogy az államfő személyét ismerő magyarok döntő többsége, 57 százaléka szerint Novák Katalin jól képviseli Magyarországot a nemzetközi diplomáciában, s mindössze negyedük vélekedik ezzel ellentétesen.

NOVÁK KATALIN JELLEMZŐI:
JÓL KÉPVISELI MAGYARORSZÁGOT

 NÉZŐPONT INTÉZET

■ inkább jellemző ■ inkább nem jellemző ■ NT/NV

KÉRDÉS: Ön szerint az alábbi tulajdonságok inkább jellemzők, vagy inkább nem jellemzők Novák Katalin köztársasági elnökre?
- Jól képviseli Magyarországot a nemzetközi diplomáciában. Bázis: az államfő személyét ismerők

A háborús kontextus egyértelműen meghatározta szerepfelfogását, amelynek központi eleme a magyarok többségének akaratát kifejező békepártiság. Már hivatali ideje kezdetekor előrevetítette, hogy a „békesség embere”⁴ szeretne lenni, s hogy „mi a békét akarjuk megnyerni, nem a háborút”, valamint kifejezte, hogy „készséggel vállalunk közvetítő szerepet”⁵ a háborús felek között, s az ENSZ plenáris ülésén is a béke előmozdítása mellett érvelt.⁶ Emmanuel Macron francia elnök meghívására elutazott Párizsba a békekonferenciára is, ahol szintén Magyarország híd szerepét kívánja képviselni.

Háborús időben kivételesen fontos a magyar álláspont minél hatékonyabb képviselete, amelyet beiktatási beszédében az „ajtónyitogatás” politikájának metaforájával vezetett fel. A jó nemzetközi kapcsolatok előtt álló falakat nem faldöntéssel, hanem „ajtónyitással” és „kulskereséssel” kívánja áthidalni. A magyar világnézet nemzetközi megértetésének élére kívánt állni az elmúlt fél évben: „a jó bornak is kell a cégér, megtisztelő, hogy ennek a bornak én is cégére lehetek.”⁷

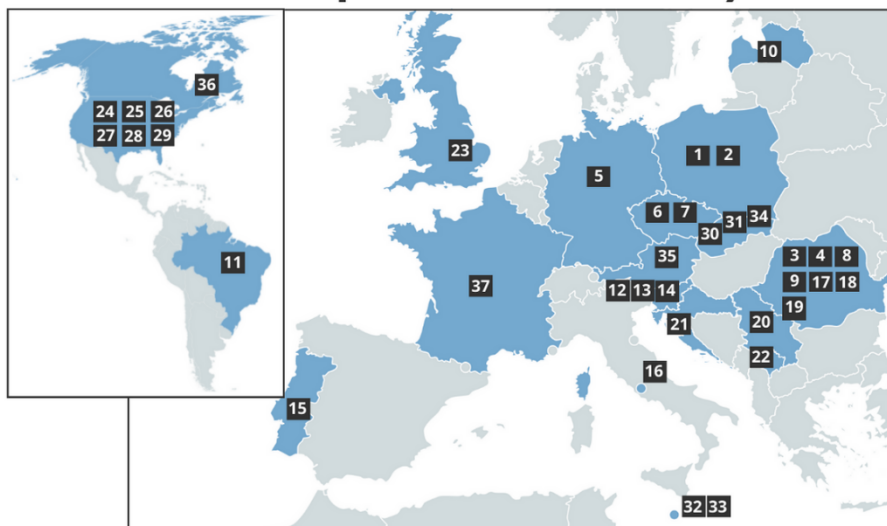
A békepártiság és az „ajtónyitogatás” politikája felől szemlélve nem meglepő, hogy első útja a szomszédos konfliktust eltérően megítélő Lengyelországba vezetett, ahol találkozott Andrzej Duda lengyel államfővel és Mateusz Morawiecki lengyel miniszterelnökkel.⁸ Megtalálta a kulcsot a két ország közötti kapcsolatok rendezéséhez, hiszen a találkozót követően egyszerre ítélte el a békepárti kormányzati külpolitikával összhangban az orosz agressziót, felszólalt az „ezer éves barátság” nevében, valamint a közös hangot erősítve szólították fel az Európai Bizottságot az uniós pénzek kifizetésére.⁹

Az első félév hátralevő részében is töretlenül igyekezett „első számú nagykövetként” ajtókat nyitni Magyarország előtt. Ezt támasztja alá, hogy összesen 19 országot látogatott meg, s 37 külföldi diplomáciai vagy azon túl mutató eseménye volt az elmúlt hat hónapban. Ezek közül is kiemelkedő fontosságú, hogy személyes audencián fogadta Ferenc pápa a Vatikánban, ahol szintén a béke helyreállításának fontosságáról értekeztek, beszéltek a családokat támogató magyar módszerről, s hivatalosan is meghívta a Szentatyát Magyarországra, mely magyarországi látogatásra eddig mindössze háromszor került sor.¹⁰

Igazi diplomáciai teljesítmény volt, hogy erdélyi körútja mellett a közép-európai államfők bukaresti találkozáján a magyarbarátságára nem mindig hangsúlyosan figyelő román elnökkel is találkozott, illetve látogatást tett Bukarestben, ahol a román és magyar államfő között tizenkét év után nyílt újra ajtó és találkoztak ismét hivatalosan. A pragmatikus jószomszédi viszonyok ápolása mellett azonban aktív kapcsolatokat ápol a határon túli magyarokkal is, ebből a szempontból jelentős eseménynek számítottak találkozói Kelemen Hunorral, az RMDSZ elnökével, valamint részvétele a többnapos erdélyi református rendezvénysorozaton. A megosztó nemzeti határpolitika helyett határtalan nemzetpolitikát képviselt azáltal, hogy a határon túli magyarok képviseletét nem külön

nemzetiségpolitikaként, hanem a magyar álláspont képviselőjének természetes részeként értelmezte. Ennek mottójaként úgy fogalmazott: „...nincs különbség a tekintetben, hogy valaki határon innen vagy túl él. A magyar az magyar, s pont.”¹¹

Novák Katalin köztársasági elnök külföldi diplomáciai eseményei

1 2022.05.17. - Lengyelország
Találkozó a lengyel köztársasági elnökkel	13 2022.07.15. - Szlovénia
Találkozó a szlovén miniszterelnökkel	25 2022.09.21. - Egyesült Államok
Felszólalás az ENSZ Közgyűlés 77. ülészakán
2 2022.05.17. - Lengyelország
Találkozó a lengyel miniszterelnökkel	14 2022.07.16. - Szlovénia
Találkozó a Szlovén Demokrata Párt elnökével, volt szlovén miniszterelnökkel	26 2022.09.21. - Egyesült Államok
Találkozó a Zsidó Világkongresszus elnökével, valamint több nemzetközi és amerikai zsidó szervezet vezetőjével
3 2022.05.19-21. - Románia
Részvétel egy református rendezvénysorozaton	15 2022.08.06-07. - Portugália
Találkozó Trump elnök kabinetfőnökével, és korábbi elnöki tanácsadóval	27 2022.09.22. - Egyesült Államok
Találkozó a finn elnökkel
4 2022.05.20. - Románia
Találkozó az RMDSZ elnökével	16 2022.08.25. - Vatikán
Személyes audencia Ferenc pápánál	28 2022.09.22. - Egyesült Államok
Találkozó az andorrai miniszterelnökkel
5 2022.06.02. - Németország
Találkozó a német szövetségi elnökkel és a Bundestag elnökével	17 2022.09.07. - Románia
Találkozó a romániai elnökkel	29 2022.09.24. - Egyesült Államok
Találkozó Joe Biden amerikai elnökkel
6 2022.06.07. - Csehország
Találkozó a cseh köztársasági elnökkel	18 2022.09.07. - Románia
Találkozó a román miniszterelnök-helyettessel és a román kormány magyar tagjaival	30 2022.09.30. - Szlovákia
Találkozó a szlovák államfővel
7 2022.06.08. - Csehország
Találkozó a cseh miniszterelnökkel	19 2022.09.08. - Románia
Találkozó a román kormányfővel, a román szenátus ügyvivő elnökével és a képviselőházi elnökkel	31 2022.09.30. - Szlovákia
Találkozó a Szövetség elnökével
8 2022.06.10. - Románia
Részvétel a Bukaresti Kilencek államfői csúcstalálkozón	20 2022.09.09. - Szerbia
Találkozó a szerb elnökkel	32 2022.10.05. - Málta
Találkozó a máltai és ír államfővel
9 2022.06.10. - Románia
Találkozó a romániai elnökkel	21 2022.09.10. - Horvátország
Találkozó a horvát köztársasági elnökkel	33 2022.10.06. - Málta
Részvétel az Arraiolos-csoport államfői csúcstalálkozóján
10 2022.06.19. - Lettország
Magyarország képviselete a Három Tenger Csúcstalálkozón	22 2022.09.13. - Koszovó
Találkozó a koszovói elnökkel	34 2022.10.11. - Szlovákia
Részvétel a V4 államfői találkozóon
11 2022.07.09. - Brazília
Találkozó a brazil elnökkel	23 2022.09.18. - Egyesült Királyság
Részvétel II. Erzsébet királynő temetésén	35 2022.10.27. - Ausztria
Találkozó az osztrák elnökkel
12 2022.07.14. - Szlovénia
Találkozó a szlovén elnökkel	24 2022.09.21. - Egyesült Államok
Felszólalás a világ női állam- és kormányfőinek tanácskozásán az ENSZ-ben	36 2022.11.01. - Kanada
Találkozó a torontói miniszterelnökkel
		37 2022.11.10. - Franciaország
Érkezés a nemzetközi békeforumra a francia államfő meghívására

2.2. Emberközeli államfő

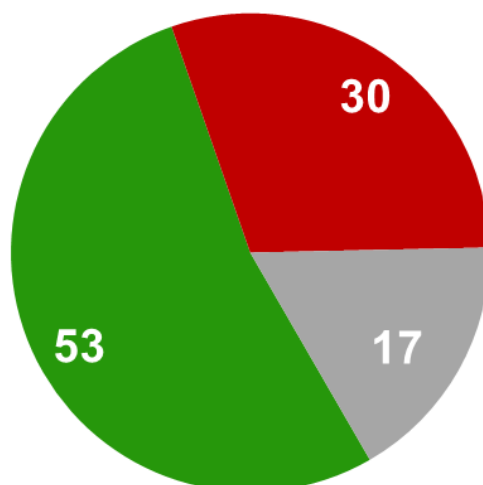
Novák Katalint közvetlenség jellemzi, ami tükröződik az online kommunikációs csatornák aktív használatában, a közéleti események mellett a családjával kapcsolatos eseményekről való rendszeres tudósításokban, illetve az olyan közösségi programokban való rendszeres részvételben, mint a falmászás népszerűsítése, kiállítás megtekintése szakkollégistákkal, dinnyetermesztők, borászatok és pékségek látogatása, sportversenyeken való drukkolás, vagy éppen a csatlakozás a Kéktúrához. A felmutatott közvetlenség több volt, mint egy jól kitalált politikai termék. Önazonos maradt fél év után is, az online térben mutatott személyesség mellett egyszerre őrizte meg a közösségi programokban aktívan résztvevő családanya és a családokat képviselő politikus képét, mely magas népszerűségének szintén forrását jelentheti.

Beiktatási beszédében úgy fogalmazott: „Fül, szív és száj akarok lenni azok számára, akiket most kevésbe hallunk, látunk és értünk, hogy érezzük: összetartozunk.” Közvetlenségével önmagában is hagyományteremtővé lépett elő, ugyanakkor az emberek megértésében és az együttérzésben új államfői műfajt is teremtett: a „sámlis találkozásokat”. Ez egyben egy jelölti ígéret beváltását is jelentette, hiszen már beiktatási beszédében jelezte, hogy számíthatnak rá azok a magyarok is, akik a többség számára láthatatlan helyeken, rossz körülmények között élnek: „Ott leszek közöttük, leülök a sámlira, meghallgatom és képviselem őket.” A gesztusnak különös személyességet kölcsönzött, hogy a sámlit Novák Katalin maga készítette el egy szentlőrinci család vendégeként.

A sajátos közvetlenség azonban nemcsak a hétköznapi élethelyzetekben és a hétköznapi emberekkel való találkozásban mutatkozott meg, hanem a családok hétköznapi kihívásainak politikai képviseletében is. Elnöki programjának részét jelentette például a nők szabad kiteljesedésének támogatása. Felszólalt többek között az ENSZ-ben a világ női állam- és kormányfőinek tanácskozásán, ahol a karrier és a család összeegyeztethetőségének fontosságát hangsúlyozta. Hasonlóképpen fontos volt számára az elesettek felkarolása, s erre volt példa, hogy személyesen jelent meg egy ukrán csatorna adománygyűjtő műsorában, vagy hogy beteg gyermekeket látogatott meg a kórházban gyereknapon. A hétköznapi nehézségek közé tartozik a fiatal tehetségek kibontakozása is, amely kapcsán támogató tevékenységére volt példa a STIPI ösztöndíjprogram vagy a Virtuózok V4+ tehetségkutató műsor forgatásának meglátogatása.

Nem meglepő, hogy az államfő személyét ismerő magyarok többségének véleményében tükröződik Novák Katalin közvetlensége, 53 százalékuk gondolja úgy, hogy érti a hétköznapi emberek problémáit.

■ inkább jellemző ■ inkább nem jellemző ■ NT/NV

*KÉRDÉS: Ön szerint az alábbi tulajdonságok inkább jellemzők, vagy inkább nem jellemzők Novák Katalin köztársasági elnökre?
- Érti a hétköznapi emberek problémáit. Bázis: az államfő személyét ismerők*

2.3. Autonóm szerepfelfogás

Bár Novák Katalin a politika világának kipróbált szereplőjének számít, elnökségét mégsem a politikai érdekeknek való megfelelés kényszere, hanem egy autonóm pozíció határozza meg. Közvetetten választott államfőként nem méretteti meg magát választáson, ezért népszerűsége mögött nem a politikai versenynek való megfelelés, hanem személyes meggyőződésének őszinte felvállalása áll. Autonóm politikai szereplőként határozta meg magát, amelyben döntéseinek kiindulópontját saját ítélőképessége jelenti, amelynek alapja „személyes magyar világnézete” és konzervatív értékrendje. Beiktatási beszédében szintén előrevetítette: „Köztársasági elnökként abban fogom erősíteni a magyarokat, ami személyes meggyőződésből fakad. A kereszténység nyugvó értékrendben, az élet továbbadásának, a gyermekek szeretetben való nevelésének bátorításában, a megfogant emberi élet és a család védelmében, egymás tiszteletében, a gyengék gyámolításában.” Saját értékrendjének felvállalásában kulcsszerep jutott hitének nyilvános felvállalása és gyakorlása, beiktatása például istentisztelettel kezdődött, s ez volt az első alkalom, mikor katolikusok, reformátusok, evangélikusok és a zsidó felekezet tagjai közösen kérték Isten áldását az államfőre.

Autonóm szerepfelfogásának másik sarkalatos pontja az önazonosság mellett, hogy kritikusan szemléli az övétől eltérő politikai szándékokat, illetve képes politikai befolyástól mentesen dönteni.

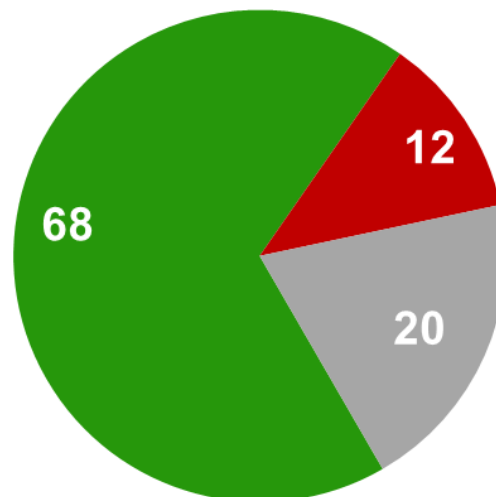
Novák az elmúlt fél évben sikeresen emelkedett felül a pártos vitákon, eddigi államfői tevékenységét nem befolyásolta sem az ellenzéki pártok, sem a média nyomásgyakorlása, s nem hagyta szó nélkül a kormánypárti többség döntéseit sem.

A magyarok többsége úgy látja, hogy Novák Katalin erős értékrenddel bíró köztársasági elnökként végzi a munkáját. Ezt igazolja, hogy az államfő személyét ismerő magyarok döntő többsége, 68 százaléka gondolja úgy, hogy Novák Katalin kiáll amellett, amiben hisz, s mindössze 12 százalék vélekedik ezzel ellentétesen.

NOVÁK KATALIN JELLEMZŐI: KIÁLL AMELLETT, AMIBEN HISZ

■ inkább jellemző ■ inkább nem jellemző ■ NT/NV

*KÉRDÉS: Ön szerint az alábbi tulajdonságok inkább jellemzők, vagy inkább nem jellemzők Novák Katalin köztársasági elnökre?
- Kiáll amellett, amiben hisz. Bázis: az államfő személyét ismerők*

Gyakorlati példa erre, hogy a kata-törvény módosításának módja kapcsán kritikus véleményt fogalmazott meg, miszerint „helyesebb lett volna, ha a módosításokról érdemi egyeztetés után születik döntés. Gyors változtatás esetén is elvárható, hogy a Kormány megfelelően segítse az érintetteket.”¹² A törvény alkotmányosságában és a jogalkotói szándékban azonban nem talált kivetni valót, csak a törvényhozás módjában. Ezért nem a jogszabály-módosítás – jogi érv híján politikai – elgáncsolása mellett döntött, hanem egyeztetett a kormánnyal, s ígéretet kapott arra, hogy a részletszabályok kialakítása során megnyugtató válaszok születnek a jogosan felmerülő kérdésekre, amely meg is történt.

Az Alaptörvény tizenegyedik módosítása kapcsán is hangot adott ellenvéleményének, mivel az alkotmánymódosításnak nem látta kényszerítő indokát.¹³ Döntését úgy kommentálta, hogy az Alaptörvény „értékmérő szerepét akkor tudja maradéktalanul betölteni, ha nincs kitéve folytonos változtatásoknak.” Az Alaptörvény-módosítás esetében azonban az államfőnek nincs lehetősége, hogy visszaküldje az Országgyűlésnek, az Alkotmánybírósághoz pedig csak eljárási hibák esetén lehet fordulni. A módosítás aláírásával alkotmányos kötelezettségének tett eleget, s nem élt vissza politikai megfontolásból akadályozó lehetőségeivel az ellenzéki sajtó nyomásgyakorlására sem.

Az októberi pedagógussztrájk idején is közölte kritikusan véleményét, miután találkozott Horváth Péterrel, a Nemzeti Pedagógus Kar elnökével. Mielőbbi megnyugtató megoldást szorgalmazott a tanárok anyagi biztonsága érdekében.¹⁴ Felülemelkedett azonban az átpolitizált vitán, mivel álláspontját úgy fogalmazta meg, hogy nem helyezkedett szembe sem a kormányoldallal, sem pedig a tüntetőkkel, ugyanakkor kifejezte egyetértését a mindkét oldal által fontosnak tartott bérrendezés kérdésében.

Jegyzetek

¹ <https://nezopont.hu/az-ujszeru-es-hagyomanytiszteleo-allamfo-novak-katalin-elso-100-napja/> (Letöltés:2022.11.08.)

² kézirat lezárva: 2022. november 10.

³ A Nézőpont Intézet közvélemény-kutatása 2022. november 7. és 9. között 1000 fő telefonos megkérdezésével készült. A minta minden kutatás esetében reprezentatív a 18 évesnél idősebb lakosságra; a mintavételi hibahatár $\pm 3,16$ százalékos. Az elemzésben közölt arányok az államfő személyét ismerők, a „Kérem nevezze meg Magyarország jelenlegi köztársasági elnökét!” kérdésre helyesen válaszolók bázisán értendők. Az adatfelvétel során Novák Katalint 537-en tudták megnevezni.

⁴Novák Katalin államfőjelölti beszéde 2022. 03. 10-én. <https://www.parlament.hu/documents/10181/1569934/ny220310-ossze.pdf/465b5145-97cf-01ab-55a1-3b37e1ac12e3?t=1647589426407> (Letöltés: 2022.11.09.)

⁵ Novák Katalin beiktatási beszéde 2022. 05. 14-én. <https://manila.mfa.gov.hu/news/novak-katalin-koetzarsasagi-elnoek-beiktatasi-beszede> (Letöltés: 2022. 11. 08.)

⁶ Novák Katalin felszólalása az ENSZ Közgyűlésének 77. ülészakán 2022. szeptember 23-án. <https://www.facebook.com/novak.katalin.official/videos/1385394335288162/> (Letöltés: 2022.11.09.)

⁷ Novák Katalin beiktatási beszéde 2022.05.14-én

⁸

[https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid0FH2YBUx6U5Fp7JxgSNOHfoWr8PemsMogXhFVgg4QdxTo6vocHXwoUMK2n1ecNEo3l?_cft__\[0\]=AZUwSix7T3r4JdC9FNLdnywuPVImgsx9EHV5ccvvNh-IVFbd38-QaS7pLAKd6IC-CdPHzcaaVt1avbuEIJKoz1AhD078Q5EI5kd-DftrpzDNBrQt2wklGyREF7YmmeOuG0P4YI_i7225zGgG-Ldl733jPReRN1An_8czUH8tEfu50A&_tn_=%20CO%2CP-R](https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid0FH2YBUx6U5Fp7JxgSNOHfoWr8PemsMogXhFVgg4QdxTo6vocHXwoUMK2n1ecNEo3l?_cft__[0]=AZUwSix7T3r4JdC9FNLdnywuPVImgsx9EHV5ccvvNh-IVFbd38-QaS7pLAKd6IC-CdPHzcaaVt1avbuEIJKoz1AhD078Q5EI5kd-DftrpzDNBrQt2wklGyREF7YmmeOuG0P4YI_i7225zGgG-Ldl733jPReRN1An_8czUH8tEfu50A&_tn_=%20CO%2CP-R) (Letöltés: 2022.09.10.)

⁹ https://mandiner.hu/cikk/20220517_novak_katalin_andrzej_duda_varso_talalkozo_lengyel_magyar_kapcsolatok

¹⁰ <https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/625576975596555/> (Letöltés: 2022.11.09.)

¹¹

<https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid02Ekc8pykMTJ8dq9Z35hFvcWcL7pJCBgkw3csfB7QG1T3VtCbrZqe2jBZ8WJf3S6krl> (Letöltés: 2022.11.09.)

¹²

[https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid0u6zvhnjDkrTeTNDZpd453Nf8aNYHwVEv9ht9Pv7QCS8Uf9psfHomvFKXoHoFqajW1?_cft__\[0\]=AZWRcXXnkUhiJLeDrMbxqOMMYCqm0kozhhIX6jRFU4a9_mksDvJxRNh8xTXL5oc89HwLZX5OLwVeqFVOwWtModmiSgWXXuLPDZnv4zhp3im_01K-zfGVrmI-rDsGBLe9dM&_tn_=%20CO%2CP-R](https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid0u6zvhnjDkrTeTNDZpd453Nf8aNYHwVEv9ht9Pv7QCS8Uf9psfHomvFKXoHoFqajW1?_cft__[0]=AZWRcXXnkUhiJLeDrMbxqOMMYCqm0kozhhIX6jRFU4a9_mksDvJxRNh8xTXL5oc89HwLZX5OLwVeqFVOwWtModmiSgWXXuLPDZnv4zhp3im_01K-zfGVrmI-rDsGBLe9dM&_tn_=%20CO%2CP-R) (Letöltés: 2022.11.09.)

¹³<https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid023FPqyTDDeiUErfqm1bozteoBmeP4JvcX68ajZa3gYsPqaVwsxLGNMfE3oggg4n3l> (Letöltés: 2022.11.09.)

¹⁴<https://www.facebook.com/novak.katalin.official/posts/pfbid0ZVU3QPQhrquzYmXUsrEb2AJ1syKRp4DNndkDErciTrA8PKm2pT6yq4ATHCcQ435cl> (Letöltés: 2022. 11. 09.)